

УДК 327

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/227-230

Дмитро ШИПЛО

аспірант кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності

Віта КОНОНЕЦЬ

завідувач навчально-наукової
лабораторії з дослідження
проблем протидії організованим
злочинності та корупції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

**РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ**

Стратегічні завдання зовнішньополітичної діяльності України визначають її вектор в середньостроковому або довгостроковому плануванні і реалізації національних інтересів держави за послідовного дотримання встановлених завдань і кроків до визнання України як незалежної та активної держави на міжнародній арені.

Залежно від зовнішніх або внутрішніх факторів стратегічні завдання зовнішньополітичної діяльності країни можуть змінюватись, тим самим підлаштовуючись під непередбачувані обставини, при цьому основна мета або фундаментальні принципи, на яких базуються стратегічні завдання країни, повинні залишатись незмінними.

Конституція України, прийнята в 1996 р., визначила, що зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права [1].

Реалізація стратегічних завдань зовнішньополітичної діяльності України є ключовою для забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного статусу країни та забезпечення мирного і стабільного розвитку.

Визначення стратегічних завдань і плану їх реалізації є наріжним каменем для початку їх практичного втілення і досягнення поставленої мети з утвердження України як сильного міжнародного партнера, відновлення державного суверенітету та захисту національних інтересів. З цією метою Радою національної безпеки і оборони України 30 липня 2021 р. було схвалено проєкт Стратегії зовнішньополітичної діяльності України, який 26 серпня 2021 р. було затверджено і введено в дію указом Президента України № 448/2021 [2].

Стратегія зовнішньополітичної діяльності України проводить аналіз сучасного стану міжнародних відносин та геополітичних настроїв, описує актуальні виклики та загрози, які постали як перед Україною, так і перед іншими країнами і визначає основні цілі та стратегічні завдання зовнішньополітичної діяльності України та напрями їх реалізації.

Побудова стратегії зовнішньополітичної діяльності України здійснювалась із огляду на військову агресію та порушення територіальної цілісності України, що знайшло своє відображення в пріоритетних стратегічних завданнях та шляхах їх реалізації. Аналізуючи затверджену стратегію зовнішньополітичної діяльності України, можна виділити наступні стратегічні завдання та способи їх реалізації:

1. Європейська інтеграція, курс на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Україна продовжує зусилля для зближення з Європейським Союзом та НАТО. Це включає в себе впровадження європейських стандартів у всіх сферах життя, реформи та модернізацію урядових структур, а також підписання та ратифікацію угод про асоціацію, зокрема Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифіковану із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 [3], яка передбачає впровадження Україною європейських стандартів та реформ в таких сферах, як правоохоронна система, судова система,

антикорупційна політика, економіка тощо, гармонізацію законодавства з європейськими стандартами та нормами, зокрема *acquis* ЄС.

Відповідно до статті 5 Північноатлантичного договору сторони погоджуються, що збройний напад на одну або кількох із них у Європі чи у Північній Америці вважатиметься нападом на них усіх, відповідно, вони домовляються, що в разі здійснення такого нападу кожна з них, реалізуючи своє законне право на індивідуальну чи колективну самооборону, підтверджене статтею 51 Статуту Організації Об'єднаних Націй, надасть допомогу тій Стороні або Сторонам, які зазнали нападу, і одразу здійснить, індивідуально чи спільно з іншими Сторонами, такі дії, які вважатимуться необхідними, включаючи застосування збройної сили, з метою відновлення і збереження безпеки у Північноатлантичному регіоні [4].

Враховуючи це положення Північноатлантичного договору, вірогідність вступу України до НАТО під час воєнного стану та прямого військового конфлікту малоімовірна. Однак, розглядаючи таку зовнішньополітичну стратегію в перспективі, Україна має всі шанси на вступ до НАТО після закінчення війни. При цьому Україна повинна продовжувати проводити реформи в оборонній та військовій сферах за стандартами НАТО, а також підтримувати зв'язки з країнами – членами НАТО для отримання підтримки на момент вступу до НАТО;

2. Забезпечення незалежності і державного суверенітету України та протидія військовому вторгненню на територію України. Реалізація цього стратегічного завдання вимагає комплексного підходу на різних рівнях: політичному, військовому, економічному та дипломатичному. Важливо мати стабільну політичну систему та єдність серед політичних сил в країні щодо питань національної безпеки та територіальної цілісності. Це включає в себе злагоджену та дієву роботу Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, міністерств, комітетів та інституцій для підтримки національних інтересів.

Україна повинна активно співпрацювати з міжнародними партнерами, зокрема з Європейським Союзом, НАТО, ООН та іншими міжнародними організаціями, для забезпечення своєї безпеки та підтримки територіальної цілісності, вести дипломатичну діяльність на міжнародній арені, шукати підтримки від союзників та інших країн, намагатись запровадити нові санкції та обмеження для країни-агресора, а також використовувати дипломатичні канали для отримання військової, економічної та гуманітарної допомоги.

Крім того, Україні має великий потенціал до розроблення власних військових технологій та виготовлення власної зброї. Розвиток військових технологій, штучного інтелекту та цифрових технологій вносять свої корективи на полі бою і вимагають від сторін швидкого реагування на такі зміни. Впровадження таких технологій і їх застосування надасть Україні значну перевагу;

3. Відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаного державного кордону та притягнення росії до юридичної відповідальності за злочини проти України. Міжнародне визнання кордонів України, повага до її незалежності та суверенітету, а також зобов'язання утримуватися від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України закріплено в Меморандумі про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 05.12.1994.

Відповідно до пункту 1 даного Меморандуму російська федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують країні їхні зобов'язання згідно з принципами Заключного акта НБСЄ (994_055) поважати незалежність і суверенітет та існуючі кордони України.

Пунктом 2 Меморандуму передбачено, що російська федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують їхні зобов'язання утримуватися від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України і що ніяка їхня зброя ніколи не буде використовуватися проти України, крім цілей самооборони або у будь-який інший спосіб згідно зі Статутом Організації Об'єднаних Націй (995_010) [5].

Територіальну цілісність та державні кордони України було визнано в Будапештському меморандумі, а тому відновлення цих кордонів повинно відбуватись в межах кордонів України на момент його підписання.

Притягнення до міжнародно-правової відповідальності країни-агресора за вчинення злочинів проти України повинно здійснюватися через звернення до міжнародних судових установ, зокрема до Міжнародного кримінального суду, суду ООН, Європейського суду з

прав людини.

З початку воєнного вторгнення Україна збирає докази, що підтверджують воєнні злочини, скоєні державою-агресором на території України, в тому числі докази незаконного вивезення українських дітей до рф та спланованих навмисних атак на цивільну інфраструктуру України тощо.

Стосовно цих злочинів вже зібрано достатньо доказів, і Міжнародний кримінальний суд готує відкрити за ними провадження щодо рф. Це може бути першим прецедентом міжнародного судового розгляду воєнних злочинів рф проти України і в подальшому може надати Україні дієві інструменти для притягнення винних осіб до відповідальності та відновлення законних прав і свобод громадян України;

4. Розвиток двосторонніх відносин з іншими країнами, просування українського експорту і залучення іноземних інвестицій. Україна веде активну зовнішньополітичну діяльність з країнами Європи, Азії, Америки та інших регіонів світу з метою розширення співпраці в різних сферах. Пріоритетними напрямами відносин з іншими державами залишаються співробітництво та взаємодопомога у військовій та оборонній сферах.

Всебічне співробітництво зі Сполученими Штатами Америки, Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, Канадою, Федеративною Республікою Німеччина, Французькою Республікою має для України пріоритетний стратегічний характер та спрямовується на зміцнення гарантій незалежності й суверенітету, сприяння демократичному поступу та розвитку України, що передбачено пунктом 35 Стратегії Національної безпеки України [6].

Звичайно, війна вносить свої корективи і розставляє пріоритети між сферами розвитку двосторонніх відносин між Україною та іншими державами, перетягуючи чашу ваг на напрями оборони та військової допомоги, однак, незважаючи на визначені пріоритети та складнощі через блокади транспортних шляхів, Україна продовжує шукати оптимальні та безпечні шляхи для експорту своєї зернової та іншої продукції до країни Європи, Азії та Африки, і налагодження двосторонніх відносин в інших сферах.

З метою залучення та підтримки іноземних інвестицій в Україну, допомоги існуючим інвесторам у діяльності свого бізнесу на території України у 2016 р. було створено урядовий офіс – UkraineInvest, який наразі продовжує працювати та виконувати покладені на нього зобов'язання і функції з пошуку потенційних інвесторів, залучення інвестицій, надання допомоги інвесторам в Україні та представлення України на міжнародних інвестиційних форумах;

5. Захист прав та інтересів громадян України за кордоном. Через воєнні дії та окупацію багатьох міст України частині населення довелося вимушено покинути свою державу та шукати притулку в інших країнах. Україна намагається всіляко підтримувати інтереси і захищати права своїх громадян за кордоном шляхом організації та функціонування за кордоном дипломатичних місій та консульських установ, які є представництвами України в інших країнах. Консульські установи надають консульську допомогу українським громадянам за кордоном, включаючи поради щодо правових питань, документальну допомогу, допомогу у випадках надзвичайних ситуацій тощо;

6. Утвердження позитивного іміджу України у світі. Відповідно до пункту 217 Стратегії зовнішньополітичної діяльності України серед основних завдань публічної дипломатії визначено комунікацію з громадськістю іноземних держав у контексті національних інтересів України, проактивне поширення об'єктивної, повної і збалансованої інформації про події в Україні, її офіційну внутрішню і зовнішню політику, позицію держави у глобальних і регіональних процесах, її зусилля у проведенні реформ, економічний, інвестиційний, туристичний та освітній потенціал, культурну спадщину та сьогодення, що сприятиме створенню позитивного інформаційного супроводу для реалізації цілей зовнішньополітичної діяльності держави.

1. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»: Указ Президента України від 26 серпня 2021 р. № 448/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text>.

3. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>.

4. Північноатлантичний договір від 04.04.1949. *Організація Північноатлантичного договору*. URL : https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_17120.htm.

5. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про

нерозповсюдження ядерної зброї від 05.12.1994. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text.

6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.

УДК 314.114

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/230-232

Kira BERKOVSKA

Student of Educational-and-Scientific
Institute of Law and Innovative Education

Iryna NIKITINA

Senior Lecturer of Department
of International Relations and Social
and Humanitarian Disciplines
of Dnipropetrovsk State University
of Internal Affairs

THE INFLUENCE OF MILITARY CONFLICTS ON DEMOGRAPHIC PROCESSES

In this work, we will consider how the military conflict affects the birth rate and death rate in Ukraine, and how these phenomena are reflected in the country's economy.

Ukraine, like many other countries of the world, suffered and continues to suffer the consequences of the military conflict at various levels of social life. One of the most specific areas undergoing significant changes is demographic and economic development.

The military conflict has a complex effect on the birth rate in Ukraine: tension and instability lead to a decrease in the birth rate, military actions cause a sharp increase in the death rate in the country. In addition, this applies not only to military personnel, but also to civilians who become victims of military operations. Mortality statistics in countries in a state of military conflict are much higher than in peacetime. These statistics are monitored by specialists using demographic analysis for further conclusions.

Demographic analysis is the process of studying demographic events, processes and phenomena, studying their dynamics and identifying the patterns of development of individual demographic processes and reproduction of the population in general in relation to the factors affecting them.

Depending on the subject of research, the following types of analysis are distinguished:

- population analysis
- analysis of fertility
- mortality analysis
- analysis of marriage level, etc.

Demographic analysis is carried out in relation to a certain period and region [1].

In addition to the direct effects of war, increased mortality is associated with limited access to health care, poor sanitation, and the risk of infectious diseases due to the destruction of infrastructure. One in five people living in active or recent war zones suffer from depression, anxiety, post-traumatic stress disorder (PTSD), bipolar disorder or schizophrenia [5]. Depopulation and a high level of mental instability among the working population leads to the loss of schools, factories, roads, hospitals and much more, which makes it difficult to restore the economy.

Conflict can also displace entire communities. The process of displacement occurs when people in conflict zones are forced to evacuate their homes and seek refuge in more stable neighboring countries [4].

Whether it's refugees crossing borders, uncontrolled infectious diseases spreading in neighboring countries, or terrorists taking advantage of instability to plot attacks abroad, conflict, even if initiated at the local level, rarely has consequences on the battlefield alone.

Military conflicts have a significant impact on the country's economy. First, the destruction of infrastructure, disruption of supplies of raw materials and energy carriers, loss of labor can lead